AVIA B-33

Samolot szturmowy AVIA B-33

Historia konstrukcji

Samolot szturmowy Avia B-33 był produkowany w Czechosłowacji na podstawie dokumentacji licencyjnej radzieckiego samolotu Iljuszyn Ił-10. Licencję na ten samolot Czechosłowacja otrzymała ze Związku Radzieckiego w 1951 roku, natychmiast przygotowano produkcję seryjną w zakładach Avia-Letnany. Odpowiadał on wzorcowi radzieckiemu z 1947 roku i miał w płacie cztery działka NS-23 oraz stanowisko strzeleckie WU-9M z działkiem BT-20E. Pierwszy szturmowiec B-33 wzbił się w powietrze 26. 12. 1951 roku, napędzany jeszcze oryginalnym radzieckim silnikiem AM-42. Pierwszy samolot B-33 z licencyjnym silnikiem M-42 po raz pierwszy wzbił się w powietrze 13. 05. 1952 roku. Równolegle do produkcji wdrożono wariant szkolno-treningowy samolotu, pod oznaczeniem CB-33.

Ogółem do 1956 roku powstało około 1200 samolotów szturmowych B-33 i ich wariantu szkolno-treningowego CB-33. Spośród nich 600 samolotów B-33 i CB-33 zachowano na własne potrzeby, a kolejne 600 wyeksportowano do takich krajów jak:

- Bułgaria
- Jemen: w 1957 roku Czechosłowacja sprzedała 24 szturmowce B-33 i CB-33 do Królestwa Jemenu. We wrześniu 1962 roku proklamowano Arabską Republikę Jemenu, co

spowodowało rebelię Rojalistów, wspartą przez Arabię Saudyjską i Jordanię. W dniu 11. 10. 1962 roku szturmowców Avia B-33 użyto w walce z wojskami Arabii Saudyjskiej na południowej granicy państwa.

- Rumunia
- Węgry

Pierwsze szturmowce Ił-10 do lotniska czechosłowackiego trafiły w końcu lata 1950 roku: 80 samolotów bojowych Ił-10 i 6 szkolno-treningowych UIł-10. Jako pierwszy otrzymał je 30. Pułk Lotnictwa Szturmowego. W 1951 roku utworzono 34. Dywizję Lotnictwa Szturmowego, która objęła 30 c, 28. PLSz i 32. PLSz (Pułk Lotnictwa Szturmowego). Początkowo w każdym pułku było 20 samolotów. Podwojenie ich stanu nastąpiło z chwilą zintensyfikowania licencyjnej produkcji B-33/CB-33. Produkcja nowych szturmowców była tak duża, że na przełomie lat 1953/1954 przystąpiono do formowania w pułkach czwartych eskadr szturmowych. 34. Dywizję Lotnictwa Szturmowego rozwiązano w 1958 roku, 28. PLSZ w 1957 roku, 30. PLSz w 1958 roku i 32. PLSz w 1960 roku Ponadto szturmowce Ił-10 były eksploatowane w 45. Lotniczym Pułku Korygowania Ognia Artylerii i 2. Lotniczym Pułku Szkolnym. Ostatni samolot wycofano we wrześniu 1960 roku, wraz z rozformowaniem 32. PLSz. Do ich zamiany wprowadzono odrzutowe Mikojan MiG-15SB.

027

Eksponowany samolot Avia B.33, noszący numer boczny „4”, wcześniej „29”, został wyprodukowany w 1952 roku. Po zakończeniu Wystawy Lotniczej z okazji XX-lecia PRL, która odbyła się w 1964 roku, płatowiec został przekazany do zbiorów Muzeum.

Dawid Kalka – Muzeum Lotnictwa Polskiego, Kraków

W Wojsku Polskim

Do Polski sprowadzano w latach 1953-1954 wersje Avia B-33 i Avia CB-33, wprowadzając je do pułków lotnictwa szturmowego, do jednostek obserwacji i korygowania ognia artylerii,

lotnictwa Marynarki Wojennej oraz OSL-4 w Dęblinie. Samoloty te były eksploatowane do 1959 roku, po czym zostały wycofane.

Dwa wycofywane z eksploatacji samoloty szturmowe Avia B-33 produkcji czechosłowackiej zostały przekazane Instytutowi Lotnictwa. Chodziło o zebranie doświadczeń w lotach samolotów śmigłowych, jednosilnikowych z silnikami o dużej mocy. Jednak Instytut przecenił swoje siły. Samoloty te nie wykonały ani jednego lotu. Jeden samolot Avia B-33 znajduje się w zbiorach Muzeum Lotnictwa Polskiego w Krakowie.

Konstrukcja samolotu

Dwumiejscowy wolnonośny dolnopłat o konstrukcji metalowej. Skrzydła metalowe, trójdzielne. Konstrukcja dwudźwigarowa z pracującym kesonem. Pokrycie z blachy aluminiowej. Wyposażone w klapy szczelinowe i lotki. Lotki pokryte płótnem.

Kadłub dzielił się na dwie części, przednią pancerną i tylną o konstrukcji mieszanej lub metalowej (w ostatnim przypadku o konstrukcji półskorupowej pokrytej blachą duralową). Zastosowano pancerny korpus obejmujący silnik i jego agregaty, zbiorniki paliwa i oleju, ich instalacje oraz kabinę. Kabina zakryta. Usterzenie klasyczne, całkowicie metalowe. Stateczniki pokryte blachą, stery płótnem. Podwozie klasyczne chowane w locie.

Wyposażenie: pokładowe wytwornice dymów zasłonowych LD-600 pod skrzydłami.

Uzbrojenie: 4 stałe działka NS-23 kalibru 23 mm w skrzydłach i 1 ruchome działko UB-20 kalibru 20 mm lub BTN-20E kalibru 20 mm w kabinie strzelca, 4 wyrzutnie niekierowanych pocisków rakietowych RS-82 lub RS-132 albo ROFS-132. Samoloty eksploatowane w Czechosłowacji były uzbrojone w rodzime npr LR-130 (JRRO-130) i N-150 (2RU324). Udźwig bomb: 400-600 kg.

Silnik: rzędowy M-42 o mocy 1480 kW (2000 KM).

Dawid Kalka – Lubuskie Muzeum Wojskowe, Drzonów

Eksponowany w Lubuskim Muzeum Wojskowym egzemplarz to Avia B-33 wyprodukowana w 1954 roku w zakładach Avia-Czakowice z numerem seryjnym 5339 zaś w jednostce bojowej oznaczona numerem taktycznym „11”. Do Muzeum przekazano go 12 marca 1991 roku. Uzbrojenie eksponowanego egzemplarza stanowią cztery

działka NS-23 kalibru 23 mm zaś tylny strzelec dysponuje działkiem BT-20 kalibru 20 mm. Samolot zabierał także 570 kg bomb oraz pociski rakietowe RS-82 lub RS-132 wystrzeliwane z prowadnic zamontowanych pod skrzydłami.

Dane techniczne B-33

- Rozpiętość skrzydeł: 13,4 m
- Długość samolotu: 11,2 m
- Wysokość samolotu: 4,1 m
- Powierzchnia nośna: 30,0 m^2
- Masa własna samolotu: 4680 kg
- Masa użyteczna: 1856 kg
- Masa całkowita samolotu: 6536 kg
- Prędkość maksymalna: do 570 km/h
- Pułap maksymalny: do 7500 m
- Zasięg maksymalny: do 830 km

Bibliografia

1. http://www.samolotypolskie.pl/samoloty/357/126/Avia-B-33-CB-332
2. http://muzeum.drzonow.eu/index.php/eksponat-grudnia-2015
3. https://muzeumlotnictwa.pl/zbiory_sz.php?ido=28&w=p